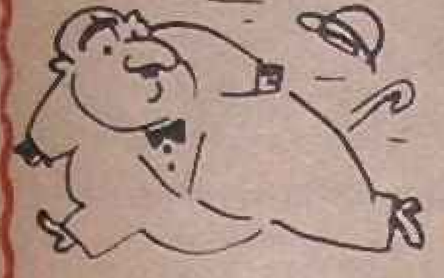
12 NİSAN 1950

SENE: 1 SAYI: 24

NUHUN Gemisi

Çarşamba Günleri Çıkar ★ HEDİYESİ 10 KURUŞ ★ Siyasi Mizah Dergisi

Türk aydınları adaletle beraber

Büyük şairimiz Nazım Hikmet'in bir an evvel serbest bırakılması hakkında, Türk aydınlarının Cumhurbaşkanına ve Büyük Millet Meclisine gönderdikleri dilekçeyi ve imza sahiplerinin isimlerini aynen yayınlıyoruz:

Cumhurbaşkanlığı Yüksek Katına

Son devir edebiyatımızın dünyaca tanınmış şairlerinden **Nazım Hikmet 12 senedenberi devam eden ve son zamanlarda yapılan açıklamalarla haksız olduğu sabit olan mahkûmiyeti ve bilhassa bu mahkûmiyetin hariçte, memleketimiz aleyhinde propağandalara vesile teşkil eylemesi Türk aydınlarını müteessir etmektedir. Bundan başka büyük Türk şairi Af Kanununun gayri muayyen bir müddetle geri bırakılmasından müteessir olarak 8 nisan tarihinden itibaren hayatına son vermek maksadiyle açlık grevine başlıyacağını ilân etmesi, biz Türk aydınları için derin bir elem kaynağı olmuştur.**

Bu haksızlığın bir an evvel tamiri, gerek insan olmak ve gerekse dünyada daima şerefini muhafaza etmiş bir milletin ferdleri bulunmak sıfatiyle her Türkü sevindirecektir.

Biz; aşağıda imazaları bulunan Türk aydınları, şair Nazım Hikmetin bir an evvel serbest bırakılmasını sizden ve Yüksek Meclisin asîl vicdanından bekliyoruz. Bu hareketimizle bütün Türk aydınlarının arzu ve temennilerine tercüman olduğumuza eminiz.

A. Adnan Adıvar: İst. müstakil milletvekili, H. Edib Adıvar: Ed. Fak. Ord. Prof.; İ. Hikmet Ertaylan: Ed. Fak. Ord. Prof.; Nadir Nadi: Cumhuriyet Gazetesi sahibi ve başyazarı; Mazhar Osman: Tıp Fak. Ord. Prof.; A. Hamdi Tanpınar: Ed. Fak. Prof.; Vâ-Nû: Akşam gazetesi muharriri; Avni İnsel: İnsel kitabevi sahibi, mütercim; Besim Darkot: Ed. Fak. Prof.: Vehbi Eralp: Ed. Fak. Prof.; Sıddık Sami Onar: Hu. Fak. Ord. Prof., Üniversite Eski Rektörü; M. Ali Aybar: Kuzguncuk, Babanakkaş 3, muharrir, eski doçnet; Mukbil Gökdoğan: Teknik Üniver. Prof., Mimari Fak. Dekanı; Yaşar Nabi: Varlık yayınevi sahibi; Zekeriya Sertel: Moda, muharrir; Nihal Karamağralı: Akşam gazetesi; Enis Tahsin Til: Akşam gazetesi; Saadeddin Gökçepınar: Akşam gazetesi; Remzi Tozanoğlu: Akşam gazetesi; Arif Derebeyoğlu: Akşam Gaz.; Kâzım Şinasi Deram: Akşam Gaz.; Ömer Rıza Doğrul: Cumhuriyet gazetesi; Ahmed Emin Yalman: Vatan Gaz.; Ercüment Behzat Lav: Şehir Tiyatrosu aktörlerinden; Ali Fuad Başgil: Hu. Fak. Ord. Prof.; Sinan Korle: Vatan Gaz.; Kiyam Levi: Vatan Gaz.; Cavit Yamaç: Vatan Gaz.; Cemal Girel: Vatan Gaz.; Melih Yener: Vatan Gaz.; Nadire Sadi: Doktor, Cağaloğlu; Bedri Karaman: Vatan Gaz.; Ali Saraçoğlu: Vatan Gaz.; Sabahaddin Eyüboğlu: Ed. Fak., muharrir; Recep Bilginer; Vatan Gaz.; Refik Halit Karay: Yeni İstanbul Gaz.; Mazhar Şevket İbşir: Ed. Fak. Ord. Prof., Ed. Fak. Dekanı; Selim Rağıp Emeç: Son Posta Gaz.; Ercümend Ekrem Talû: Son Posta Gaz.; Sait Kuran: Teknik Üni. Prof.: *Ekrem Reşit Rey: İstanbul Rad*yosu; M. Faik Fenik: Zafer Gaz. Başyazarı; Vedat Ar; G. S. A. dekoratör hocası; Sami Teziş: Son Posta Gaz.; Sacit Yumer: Son Posta Gaz.; Muvaffak Garan; Yeni İstanbul Gaz.; Samim Gönensay: H. Fak. Ord. Prof.; Neyzen Tevfik: Şair ve müzisyen; Peride Celâl: Romancı; Behice Boran: eski doçent; Nusret Suman: G. S. A. heykeltraş hoca; Temal Tollu: G. S. A. ressam H. Ziya Ülken: Ed. Fak. Prof.; Mina Urgan: Ed. Fak. Doçent; Salih Dizer: Son Posta Gaz.; M. Şekip Tunç: Ed. Fak. Ord. Prof.; Macit Görberk: Ed. Fak. Prof.; Fethi Erden: Doktor; Hüsnü Bakı: yüksek mühendis; N. S. Kösemihal: Ed. Fak. Doçent; Berna Moran; Ed. Fak.

(Devamı 4 üncüde)

Sayın Profesör Bayan Hâlide Edip ne diyor:

Haksız yere hiç bir vatandaşın değil 28 sene, 28 saat dahi hapsedilmesini arzu etmem; ayni şekilde Nâzımında bir an evvel çıkmasını canı gönülden temenni ediyorum.

Prof. İsmail Hikmet Ertaylan ne diyor:

«Ben kendisini küçüklükten beri bilirim. Nâzım Hikmet bir hataya kurban oldu. Bunu bir af temizliyemez mi? Bu bir emri kavi şeklinde oldu bu güne kadar alâkasızlıktan kaldı.»

Sayın avukat bayan Fahamet ne diyor:

Adli hata vardır. Sarihtir. Bu sarahat karşısında hapsinin doğru olmadığı sorgusu dahi doğru değildir.

Mareşalin ÖLÜMÜ

Mareşal Fevzi Çakmak vefat etti.

İstiklâl savaşının bu temiz mücahidi hayatının sonlarına doğru, istiklâl mücadelesinin hakiki bir Demokrasi ile kuvvetlendirilmediği müddetçe kaybedildiğini görmüş ve bu hususta bizzat yaptığı hataları itiraf etmiş bulunuyordu. Bu arada Nazım Hikmet'e dahi haber göndererek haksız mahkûmiyetinden dolayı tessürlerini bildirdiği rivayet olunmaktadır.

İleri hamlelerle siyasî hayata atılan sayın Mareşal C. H. P. nin bir çok tertiplerile karşılaştı. Fakat ne yazık ki sıhhati son günlere kadar devam eden bu tertiplerle mücadele etmeğe imkân bırakmadı.

Sayın Mareşalı bir istiklâl kahramanı olarak burada anarken bugün ve yarın ayni istiklâl dâvasında çarpışacak olanlar için Mareşalin hayatından alınacak büyük dersler bulunduğunu düşünüyoruz.

Nazım'a ait fıkralar

Şiire, söze, dile, resme dair

Nâzımı tanıyan eski arkadaşlarından, yakınlarından dinlediğimiz bir kaç ufak tefek hikâyeyi, rivayeti not ettik. Bunlar büyük şairin hayatından kırıntılardır, fakat her birinin içinde pırıl pırıl bir insan zekâsının, yüreğinin izleri var.

Şiir Yazıyor

★ Nâzımla ayni hapishanede yatan bir arkadaşından not edilmiştir:

«Lodos esiyordu.. Ağır ,sıcak bir uğultu.. Gecenin içinde kapılar çarpılıyor ,bir yerlerde camlar kırılıyor, ağaçların hışırtısı...

Gece yarısını çoktan geçmişti. Nâzımın vaktile Beyoğlundan bilmem ne mağazasından gayet ucuza aldığını söylediği capon saati ikiyi gösteriyordu. Ben roman okuyordum, o uyuyordu. Bir ara fırladı, yorganı filân attı, mavi gözleri uyku dolu...

Kaleminizi verirmisiniz!

Verdim, ne yapacağını merakla bekliyordum... Başucundaki duvara birşeyler yazdı, kalemi iade etti ve kemâli ciddiyetle tekrar yatarak yorganı tepesine çekti. Usulcacık kalktım, yazdıklarını okudum, dıvarda nefis bir kaç mısrâ yazılı idi. Nâzımın şuur altı bile şuurlu bir şiir fabrikasıdır.

«Volta» Vuruyor

★ «Malta boyu» nun betonunda, hızlı adımlarla dolaşan takunyalarının sesinden anlıyorum: Gene «Şiir düşünüyor...» Koğuş kapısına çıktım. Mırıldanıp uğuldıyarak, bir taraftan da sağ elinin baş ve şahadet parmaklariyle, şehriye dökenlerde olduğu gibi yaparak dolaşan sarı bir uğultu halindeydi: Malta boyunda birer ikişer «Volta vuranlara» çarpıyor, bir işaretle özür diliyor, sonra gene ayni uğultu, yine ayni uzun kısa yürüyüşler, kesik dönüşler.. Arada, bir an ne söyliyeceğini unutmuş, gibi, yüzüme endişe ile bakıp bakıp «lütfen kalemi nizi» diyebiliyor, ben kalemimi uzatana kadar, o yallah, bir boy gidiyor, beni unuttu bile, şiir fabrikası tam istihsal hâlindedir...

Şair Sözü

Bir başka arkadaşından not ettik:

★ Nâzım sanat işlerini fevkalâde ciddiye alır, sanatkârı da büyük bir mesuliyet yükü altında görür. Sanatkâr, emekçi kitlelere karşı daima sorumlu vaziyettedir. O, «Aldanma ki şair sözü elbet te yalandır!» Kanaatine düşmandır. Bu kanaat onda şu kılığa girmiştir: «Insan ki şair sözü elbette doğrudur!» Nazım, şairin «ruhların mühendisi» olduğuna inanır...

Nâzımın Dili

Dil üzerinde Nâzımın fikirlerinden bir kaçı:

★ Dilimizin Türkçeleşmesindeki istihaleyi dâima sempatiyle karşılar, bununla beraber ifrat ve tefritlerden kaçınır. «..... dil'de ölçü, Halk olmalıdır. Halkın yadırgadığı, kullanmadığı kelimeleri almamağa bilhassa dikkat etmeli...»

Şiir

Nazım şiir hakkındaki sözlerini hatırlayan bir dostundan:

★ Nâzım vezni, kafiyeyi, ahengi, resmi atmak suretiyle de şiir yazılabileceğini, daha ileri gidip, yazıyı da atıp, sâdece «şiir düşünülebileceğini, kabul ederdi;...» fakat, derdi, ne lüzum var bu tasfiyelere? Asırlardan beri gelişe gelişe bugüne varan şiirin kazandığı imkânlardan niçin faydalanmamalı? Bu sâdece şekli zorlamakla «yeni» şeyler yapılabileceğini zannetmektir... (Oysaki Nâzım, der ki: «Mesele şekilden çok muhtevâ'da, muhtevâ'nın yeniliğinde'dir.»

Amatör

Nâzımın bir arkadaşına yazdığı mektuptan:

«Benden yeni yaptığım resimleri istiyorsun. Yaptığım yok. O öyle bir hevesti geldi geçti. En nefret ettiğim şey amatörlüktür, öyle olduğu halde bazan bu çukura ben de düşüyorum. Amatörlükten maksadımı ters anlama.

Nice profesyonel sanatkârlar vardır ki hakikatte sadece amatördürler, çün ki mesuliyetli en aşağı he kimlik, mühendislik kadar mesuliyetli bir iş yaptıklarının farkında değildirler. Mesuliyetini idrâk etmeyen sanatkâr amatör dür.

Resim

Yine bir mektuptan:

★ «Sanat kolları içinde resim, gerçek resim, yani hem en titiz, en bilgili, en namuslu, en profesyonel ressamın kusursuz bulacağı, hem de, belki ömründe hiç resim görmemiş halktan insanın anlıyacağı, ona bir şeyler söyliyen, onu düşünmeğe, heyecanlanmağa, götüren resim, müthiş bir şey.»

Ankara avukatlarının müracaatları

Bazı Ankara avukatları Cumhurbaşkanlığına ve Başbakanlığa bir dilekçe ile şair Nâzım Hikmet'in affını istemişlerdir.

«Şair Nâzım Hikmet'in 8 nisan 1950 tarihinde açlık grevi yapmıya karar verdiğini büyük bir üzüntü ile gazetelerde okuduk. Sanat şöhreti memleket sınırlarını aşan ve on iki yıldanberi Bursa Cezaevinde yatan bu değerli sanatkârın bir adlî hataya kurban olduğu ve halen şifa bulmaz bir hastalıkla malûl bulunduğu şayidir.

Anayasanın zatı devletlerine tanıdığı yetkiye istinaden mumaileyhin cezasını bağışlamanızı derin saygılarımızla dileriz»

İmzalar: Profesör Bülend Nuri Esen, Prof, İsmail Hakkı Karafakılı, Prof. Vasfi Raşid Sevig, Hâmid Şevket İnce İsmail Hakkı Balamir, Oktay Rifat, Saffet Nezihi Bölükbaşı, Ferruh Ağan, Muvaffak Özenç, Şerafeddin Aydınlık, Asım Ruacan, N. Afacan, Sevinç Düşünsel; Nejad Sav, Meliha Dumlu, Şeref Mengü M. Üçer.

Şiiri Yaşamak

Nâzıma ait fıkralar sütunumuzda okumuşunuzdur; Nâzım, şiir çeşitlerinden bahsederken «şiir konuşmak» diye bir tâbir kullanmış. Bunun ne demek olduğunu, büyük mücadelesine giriştiği bu günlerde daha iyi anladık. Evet; Nâzım «Şiir Konuşuyor» artık...

Bir gazete muhabiri soruyor:

— Kendinizi öldürmek mi istiyorsunuz?

Nâzım cevap veriyor:

— Hayır, yaşamak istiyorum; ama herkes gibi...

Bu söz, açlık grevine başlayan şairin sözüdür, aydınlık ve azimli.

★

Nâzım niçin açlık grevine başladığını anlatıyor:

«— Açlık grevinden maksadım intihar değildir. Yaşamak ve memlekete hizmet etmek istiyorum. Hakkın galebesi için canımı pul yerine kullanarak millete son bir istida yazdım...»

Nâzım «Şiir Konuşuyor».

Nâzım «Şiiri Yaşıyor.» Hak yolunda yazılmış mısralar hâlinde...

Bütün bu acı günlerin çok ötesinde hür ve bahtiyar nesiller canını pul yerine kullanarak istida yazan şairi hatırlayacak.

Memleketim

Memleketimi seviyorum!
Çınarlarında kolan vurdum,
Hapishanelerinde yattım.
Hiç bir şey gideremez iç sıkıntımı
Memleketimin şarkıları ve tütünü kadar!
Memleketim!
Bedrettin, Sinan, Yunus Emre ve Sakarya
Kurşun kubbeler, fabrika bacaları,
Benim o, kendini kendinden bile gizliyerek,
Sarkık bıyıkları altından gülen halkımın eseridir.
Memleketim!
Memleket ne kadar geniş,
Dolaşmakla bitmez tükenmez gibi geliyor insana,
Edirne, İzmir, Ulukışla, Maraş, Erzurum,
Erzurum yaylasını yalnız türkülerinden
tanıyorum.

Ve Cenuba,
Pamuk işleyenlere gitmek için,
Toroslardan bir defa olsun geçmedim diye,
Utanıyorum!
Memleketim!
Develer; tren, ford arabaları ve hasta eşekleri
Kavak,
Söğüt
Ve kırmızı toprak!
Memleketim!
Çam ormanlarını, en tatlı suları
Ve dağ başı göllerini seven alabalık
Ve onun yarım kiloluğu,
Pulsuz gümüş derisinde kızıltılarla,
Bolunun Aband gölünde yüzer!
Memleketim!
Ankara ovasından geçilir,
Kumral, ipekli, uzun kürklerin pırıldaması,
Yağlı ağır fındığı Giresunun,
Zeytin,
İncir,
Kavun,
Ve renk, renk
Salkım salkım üzümler,
Ve sonra kara sapan,
Ve sonra kara sığır...
Ve sonra Parisli bir gazetenin
«Plânlı edebiyat» diye alay ettiği
Bir eski şiir:
«Köylünün toprağa hasreti var,
«Toprağın hasreti makinalar!»

Bir vatandaş
V. İncili ne diyor:
Nâzım Hikmetin dâvası insanlık ve demokrasi dâvasıdır bunu anlamıyanlar onu mahkûm ettiler.

Vatanperver şairimizin hürriyetinin iadesi hepimizin hürriyetinin sembolü olur.

Edebiyat fakültesi talebeleri ne diyor:

Güler Balıklevalı:

Büyük şairimiz ve fikir adamımız Nâzım Hikmetin bir saat bile hapiste kalmasına hiç bir insanın yüreği dayanmaz. Nâzım adli bir hataya kurban gittiği açık bir hakikattır...

Sanatkârın serbest bırakılması taraftarıyım.

Limasollu Naci:

Büyük sanatçı ve fikir adamı Nâzım Hikmet'in fikirleriden dolayı hapiste tutulması 20 inci asır insanlığının yüz karasıdır.

Çok geç kalınmıştır. Af fedilsede edilmese de insanlık tarihi bu büyük hâtayı asla affetmiyecektir.

Gönül Sezer:

En kısa zamanda kurtarılması insanlık borcudur.

Avukat Burhan Apaydın ne diyor:

Nâzım Hikmetin hapishanede bigünah bir tarzda yattığı yani Adli bir hataya mevzu teşkil ettiği bugün artık herkes tarafından kabul edilen bir hakikat olmuştur. Nâzım Hikmete karşı adlî bir hata işlenmiştir .Evet, «Errare Humanum Est - Hâta insanlar içindir» Fakat; hâtayı kabul etmekde en büyük insanlıktır. İnsan hakları beyannamesine imza koymuş bir memleketin hükümetinin bu insanlığı göstermesi kadar tabii bir şey olamaz.

İllüzyonist, manyetizmacı Meşhur Profesör Cehepe .

Ölüleri diriltir, dirileri öldürür, insanları diri diri gömer.

Hertürlü göz boyama numaraları.

Ankara aydınlarının müracaatları

Türk şairi Nazım Hikmet'in af teklifinin Meclisten geçmemesi üzerine açlık grevi yapmağa karar vermesi memleket aydınlarını heyecan ve üzüntüye düşürmüştür.

Nazım Hikmet'in bir adlî hataya kurban olduğu kanaatı, memleket dışında ve içinde yayılmış bulunmaktadır. Bu hâdiseyi Türkiyenin şerefini lekelemek için bilerek bir tahrik vesilesi olarak kullananlar bulunsa bile, onu sadece insanî ve hukukî bakımdan ele alanlar ve sevdikleri Demokrasi Türkiyesini açık bir adaletsizliği devam ettirir görünmek şaibesinden kurtarmak isteyen iyi niyetli hak ve fikir adamları, içerde ve dışarda, büyük bir yekûn tutmaktadır.

Memlekette komünist hareketini doğrudan doğruya sevk ve idare ettikleri için tutulan ve yargılanan teşkilâtçı şefler dahi azami dört yıl hapse mahkûm edilmiş oldukları halde, şair ve sanatkâr Nazım Hikmet on iki yıldan beri hapiste yatıyor. Bu uzun istiraba ve onun etrafındaki türlü yankılara nihayet vermek için Devlet reisi olarak elinizdeki bütün yetkileri kullanmanızı sizden rica ediyoruz.

İbrahim Çallı: ressam, Saip Tuna: ressam, Refik Frsan: Müzisyen, Fahire Fersan: müzisyen, Mithat Fenmen: müzisyen, Ferit Alnar: müzisyen, Adnan Saygun: müzisyen, Muazzez Lütas: aktris, Refia Şenbay: aktris, Cüneyt Gökçer: aktör, LütfiAy: münekkid, muharrir, Cahid Sıtkı Tarancı: Şair, Orhan Veli: şair, Melih Cevdet: şair, Nurullah Ataç: münekkid, muharrir, Falih Rıfkı: milletvekili, Mekki Said: muharrir, Mecdi Sayman: gazeteci, Nazım Kâmil Bayur: bankacı, Celâl Cündoğlu: yüksek mühendis, Abidin Mortaş: yüksek mimar, Nureddin Evin: yüksek mimar, Fettah Aytaç: yüksek mimar, Feyyaz Köksal: yüksek mimar, Prof. Behçet Kamay: doktor, Mahir Mavioğlu: doktor, Cahit Özer: doktor doçent, Şükrü Ertan: tüccar, Tarık Levendoğlu: dekoratör, İrfan Şahinbaş: Dil-Tarih ve Coğrafya fakültesinde profesör, Mehmed Karasan: Dil-Tarih ve Coğrafta Fakültdinde profesör, Mesud Cemil: müzisyen.

Yüksek Tahsil Gençlik Derneginin Müracaatı

Af kanununun bir an evvel çıkarılmasını temin etmek üzere Büyük Millet Meclisini toplantıya dâvet ve bu müddet zarfında Büyük Şair Nâzım Hikmetin cezasının infazının durdurulması için Yüksek Tahsil Gençlik Derneği tarafından sayın Cumhurbaşkanına Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına ve Bursa Cumhuriyet Savcısına şu telgraflar gönderilmiştir:

Sayın İsmet İnönü;
Cumhurbaşkanı
ANKARA

Büyük şair Nazım Hikmet misli görülmemiş bir adlî hata yüzünden 13 yıldan beri hapiste tutulmaktadır. Memleketimiz ve dünya halk oyunda büyük bir tessür ve tepki yaratan bu hale son vermek üzere geri kalan Af Kanununun çıkarılması için bir an evvel Büyük Millet Meclisini toplamanızı, bu müddet zarfında da hayatı tehlikede olduğundan Nâzım Hikmetin cezasının infazının durdurulmasına tavassufunuzu rica ederiz.

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği

(Ayni telgrafın bir sureti de T. B. M. M. Başkanına çekilmiştir.)

Cumhuriyet Savcılığı:
BURSA

Büyük Şair Nâzım Hikmet misli görülmemiş bir adlî hatâ yüzünden 13 yıldan beri hapiste tutulmaktadır. Bu hal memleketimiz ve dünya halk oyunda büyük bir tessür ve tepki yaratmıştır. Kanunun size verdiği yetkiye dayanarak, bugün hayatı tehlikede olan büyük şairin cezasının infazının derhal durdurulmasını rica ederiz. Bu hususta tavassutları ve geri kalan Af kanununun çıkarılmasını temin etmek üzere bir an evvel B. M. M. ni toplamaları için sayın Cumhurbaşkanı ve B. M. M. Başkanına da birer telgraf çekilmiştir.

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği

Avukat İrfan Emin Kösemihaloğlunun basın toplantısı

«Ona hain damgasını vurmak inkılâba hiyanetten başka manaya gelebilir mi!.»

Büyük şairimiz Nazım Hikmetin durumu ve umumi af konusunda avukatı ve kanuni vasisi sayın İrfan Emin Kösemihaloğlu 7 nisan 950 günü bir basın toplantısı tertip etmiştir.

Üstat, ilk önce, Nazım Hikmetin mahkûmiyetine sebep olan hâdiseleri anlatmış ve bunların kanuni bakımdan hiç bir insanı suçlandırıcı bir mahiyet taşımadığını açıklamıştır. Ve sonra sözü şairin açlık grevine getirerek şöyle demiştir:

Nazım Hikmet daha kasım ayında açlık grevine yatmak kararını vermişti. Ziyaretine gittiğim zaman içi kapkaranlıktı, mutlak surette kararını tatbik edeceğini, hiç değilse ölüsünün hapishaneden çıkarılacağını ısrarla söylüyordu. kendisine, bu adlî hatanın tamir edileceğini ve adalete inanmasını söyledim, ancak bunun bir zamana bağlı olmasını da anlattım. Çekişe çekişe bir yıl vade koparttım. Ayrılacağım sırada bana dedi ki: «Bir gün sana bir telgrafım gelebilir, o zaman iki gün kanda olsa bile derhal Bursaya gelmeni rica ederim.» Anladım ki bir gün apansız açlık grevine başlıyabilir. Nitekim; çok geçmeden iş o yola döküldü. 24.1.950 tarihinde şu telgrafı aldım:

«Üstat, rica ederim hemen gel.

Nazım Hikmet»

Derhal Bursaya koştum. Bana krizlerinden bahsederek bu işi mutlaka halledeceğini söyledi ve önümüzdeki çarşamba günü kararımı tatbika koyulacağım ,dedi. Zihnim alt üst olmuştu, bana harekete geçebilecek bir zaman vermesini ısrarla istedim; nihayet vadeyi 15 şubat 950 tarihine kadar uzatmağa güçlükle razı oldu. Hemen Ankaraya koştum, sağa sola başvurdum ve 9 şubat tarihinde Cumhurbaşkanı İnönüye yazı ile müracaat ederek durumu bütün acılığı ve açıklığı ile arzettim. Şubatın 15 ine kadar esaslı bir belirti olmadığı takdirde Nazım Hikmetin muhakkak surette kararı tatbik edeceğini ifade ettim. Ferdası günü verilen cevapda, müracaatımın başbakanlığa havale edildiği bildirildi. 10 şubatta Ankaraya beni telefonla dâvet ettiler; Milli Savunma Bakanı Bay Hüsnü Çakırla, Adalet Bakanı bay Fuad Sirmenin 15 şubat günü öğleyin beni beklediklerini söylediler.

14 şubat salı günü Ankarada olacağımı bildirdim ve o gün Adalet Bakanı bay Fuat Sirmenle etraflı bir şekilde görüşerek durumu aydınlattım. Esasen bundan bir ay kadar evvel M. S. B. bay Hüsnü Çakır, kendine yaraşan bir olgunlukla beni uzun uzun dinlemiş ve Askeri Adliye erkaniyle temasa getirmişti. Fakat görüştüğüm zatlar Usulu Muhakeme yollarında bir çare bulamadıklarını bildirerek gösterdiğim hal çarelerini tasvip etmediler. Bu zaruretledir ki diğer yollarda çare ve imkân aramak mecburiyetinde kalmıştım.

İrfan Emin

Adalet Bakaniyle görüştükten çok az bir zaman sonra Af tasarısı Meclise verildi. Sonrasını biliyorsunuz! Tasarının bazı kısımları incelenmek üzere encümene verilmesi ve âkabinde Büyük Meclisin faaliyetini tatil etmesi, Nazımın malûm olan kararını harekete getirdi.

* * *

29 mart 950 günü, Nazımdan aşağıdaki mektubu aldım:

«Canım sevgili üstadım,

Hakkın, hakikatın tecellisi için açlık grevine yatıyorum. Üzülme, sinirlenme, hak ve hakikat uğrunda, bir kanunsuzluğun tamiri uğrunda gerektiği zaman ölümü göze alabilmek güzel şeydir.»

Hemen Bursaya yollandım.

Nazım beni her zamandan ziyade neşeli ve mânen kuvvetli karşıladı:

«Ben vermiş olduğum karar

(Devamı 4 üncüde)

MEKTUP — Nuh Dede Eliyle Dokumacı Ahmede

Kardaşım usta:

Dayanamadık, Ahrazla barabar Hacı Farfarayı görmeğe gettik bu pazar. Mapusaneye gettik emme ne yüzle gettik, heç sorma.. Af çıktı çıkmadı deyi dellenmiştir. Hacı, ben neyliyeyim şimdi?..

Neyse ki Hacı Farfara demir gimin, Ne küfretti ne bişet.. Geldi,

«— Aleyküm selâm» dedi, karşılık verdik:

«— Meraba dedik, hoş beş, hepsi temam...

«— Daha ne var ne yok» dedi.

«— Duvacıyyık» dedim, Ahraz kafa salladı, el öpme vaziyetleri aldı.

«— Hacı» dedik, «sana birez öteberi getirdik, sucuk filân..»

«— Sağolun», dedi «heç iştam yok.»

«— Hayrola,» dedik, «neden iştan yok.»

«— Efendim,» dedi işte böyle... ayıb olmuş bi tepsi kaymaklı baklava yediğim, ne kıyamet koptu ne tüfan. Elâleme rezil olduk gayrı...

«— Öyle düşünme, dedik, «suç sende değel, Kabahat şıhlarda kıyamet kopacak diyenin vebali boynuna...»

«— Hemide...»

«— Hemide ne Hacı Farfara?

«— Lokma geçmiyo boğazımdan,

«— Hayrola», dedik, bi üzüntün mü var?

«— Var dedi, «bi üzüntüm var, gazatadan habarınız yok mu?»

«—Görmedik, bilmiyoruz,» dedik —ben dedim— Ahraz zatı konuşmaz...

«—Türkü çığırır bi saz şairi varmış Bursada, 13 sene yatmış, heç suçu yoğumuş ben "demiş» gayrı açlık kıravı yapıyorum dostlar..

«— Böyle heç duymadık, dedim..

«Ne bi lokma ekmek, ne bi yudum su yimem de, içmem de» demiş...

«— Heç heç duymadık böylesini, ya Sarı Selim noldu, kapıda bekledik bekledik görmek nasip değelmiş.

«— İçerde ağlıyo...»

«— Çıkmadığına mı?..

«—Bursadakine ağlıyor ben yatarım diyo, yüz yıl yatarım sırf o çıksın.... Hak yerine gelsin.»

«— Âmin, peki neymiş suçu Bursadakinin?

«— Tevatir gözel türkü çığırmış, bozlak gimin emme daha yanık Pir Sultan misali... Hacı Farfara ağaçları sordu, çiçek açtılar mı; seli aktı mı köprünün altından bi de avcı kahvasında kedi yavruladı mı; bunları sordu... Aftan söz açmadı heç açmadı o lâfı, biz de açmadık gayrı... Emme belli ki tüm mapısaneler inliya, af deyi deyi. Cümlesi kurtulur inşallah Bursadaki de öyle.

Veli YILMAZ

NUH DER, PEYGAMBER DEMEZ!.. NUH DER, PEYGAMBER DEMEZ!..

Lâleli'de iş var

Kıyametin tafsilâtını yazıyor

Elhamdülillâh cahille - rin, yobazların, sahtekâr ların elinde kalmadık. Kıyametin kopacağını rasgele haber veren şeylere mukabil, aklı başında, âlim, geniş fikirli din adamlarımız da var. Bunlar sahte şeylerin sözlerini şiddetle yalanlamışlar, bu çeşit hurafelere karşı halkı uyanıklığa dâvet etmişler, işin aslını astarını anlatmışlardır. 5 Nisan sayılı Yeni Sabah yazetesi bu din adamlarımızdan birile bir mülâkat yapmış, ilâhiyat fakültesinde okutulmağa lâyik ilmî vakıalar zikretmiştir. Okuyucularımızın istifadesine arzediyoruz, ne varsa imam - larda var, vesselâm, Lâleli Camii (ne talihli cami) imamı Mustafa Aynı efendi hazretleri aynen şöyle diyor:

«Büyük kıyamet alâmetleri ondur. Alâmetler den biri de Hazreti İsanın dünyaya inişidir. İsa, bir cuma günü gökten inecek ve Şamda Emeviye camiinde bulunacaktır. Bu tarih 1381 yılıdır. Bu ana kadar kıyamet alâmeti olarak 73 ü zuhur etmiştir. Gimdi on büyük alâmete intizar edilmekte

Ne güzel değil mi efendim ,tarihi bile var, İsa'nın hangi camiye ineceği tasrih edilmiş, herşey sayı ile, 73 ü tanam, 10 tanesi daha gelecek. Efendi hazretlerinin statistik kudreti başdöndürücü, bakın ne ler haber veriyor:

«Cebrail Aleyhisselâm Hazreti Muhammede 23 senede 50 bin defa inmiştir .Daha on defa inecektir. Bu inişler vahiy ile değil bir takım vazifelerledir. Hazreti İsa Şamda Emeviye camiine indiği zaman, Deccalı katledecek ve bu saatten sonra dünya yüzündeki herkes Müslüman olacak ve bu tarih İsanın vefatından evvel vuku bulacaktır.

İyi mi?... Efendi hazretlerine göre insanoğlu 5 şeyi önceden bilemezmiş, bunlardan biri de kıyametin ne zaman kopacağı - dır. Bunu söyledikten sonra da kıyamet tarihini ifşâ etmekte beis görmüyor. İlâhi mantık!.. İlâhiyat fakültesi nur içinde gelişsin, efendi hazretlerinin eli dili dert görmesin. bakın daha ne mübarek şeyler söylüyor:

«Ramazanda oruç tutulmaz, hacca gidilmez iken o kişilerin Stalinden ne farkı vardır. İsa dünya yüzüne indiği sırada büyük bir cihan savaşı olacak, Müslümanlar üç parçaya ayrılacak; bir kısmı şehit düşecek, ikinci parti firar ,üçüncüsü ise sebat edecektir. Hazreti İsa işte bu sebat edecek orduya muvanette bulunacaktır.

Oh, oh, oh, ne güzel ne güzel, yani bu memleketin işleri yolunda... Başımızdan Ali Ayni efendi eksik olmasın!..

Türk aydınları adaletle beraber

(Baştarafı 1 incide)

Asistan; Burhan Belge: Yeni İstanbul Gaz.; İhsan Ada: Vatan Gaz.; Burhan Arpad: Vatan Gaz.; Cevat Karsan: eski memur; Nejat Sirel: G. S. A. Heykeltraş hoca; Ali Naci Karacan Milliyet Gaz. Başyazarı; Halet Çambel: Ed. Fak. Doçent; Yusuf Ergüler: dekoratör; Selâmi Akpınar: Vatan Gaz.; Hamit Ongunsu: Ed. Fak. Ord. Prof., eski dekan; Beylan Birand: Ed. Fak. Asistan; Zühtü Müridoğlu: G. S. A. Heykeltraş hoca; Abdülbaki Gölpınarlı: Muharrir, eski doçent; K.: Ed. Fak. Asistan; Bedri Rahmi Eyüboğlu: G. S. A. ressam hoca; Fuat İzer Ressam; Nezihe Araz: Ed. Fak. Asistan; C. Dereli: G. S. A. ressam hoca; Reşat Sevinçsoy: desinatör; Kemal Sönmezler: ressam; Haşmet Akal: ressam; İhsan Aydın: ressam Fethi Karakaş: ressam; Nuri İyem: ressam; Ziya Keseroğlu: G. S. A. ressam hoca; Zeki Kocamemi: G. S. A. ressam hoca; Adnan Cemgil: eski felsefe hocası; İlhami Demirci: ressam; F. Erkman ressam; P. Erkman: ressam: Ferruh Başağa: ressam; Sabiha Sertel: Moda, muharrir; Mahmut Moralı: Şehir Tiyatrosu Aktörü; İ. Galip Arcan: Şehir Tiyat. Ak.; Necdet Mahfi: Ş. Tiyt. Ak.; Sami Ayanoğlu: Ş. Tiyat. Ak.; Hadi Hün: Ş. Tiyat. Ak.; İbrahim Deniz: Ş. Tiyat. Ak.; Aslan Altın: Ş. Tiyat. Ak.; Muazzez: Ş. Tiyat. Ak.; Kemal: Ş. Tiyat. Ak.; Halûk Savcı: Ş. Tiyat. Ak.; Gazanfer Özcan: Ş. Tiyat. Ak.; Ferdi Talay: Ş. Tiyat. Ak.; İsmat Ay: Ş. Tiyat. Ak.; Nuri Işılay: Ş. Tiyat. Ak.; Orhan: Ş. Tiyat. Ak.; Nejat Sayman: Ş. Tiyat. Ak.; Mustafa Savaşkan: Ş. Tiyat. Ak.; Muzaffer Aslan: Ş. Tiyat. Ak.; M. Hican: Ş. Tiyat. Ak.: Cahit Nalbantoğlu: Ş. Tiyat. Ak.; Hamit Akınlı: Ş. Tiyat. Ak.; Ümit Cengaver: Ş. Tiyat. Ak.; Celâl Balkır: Ş. Tiyat. Ak. Atıf Avcı: Ş. Tiyat. Ak.; Ali Galip Taş: Avukat, İst. Barosu idare heyetinden; Sabri Savcı: Avukat; Mehmet Münir Eğriboz: Avukat; İsmail İsa: Avukat; Recai Atabek: Avukat.

Avukat İrfan Emin

(Baş tarafı 3 de)

la intihar etmiş olmıyorum; bu daha ziyade hayat savaşından yılmış olanların, bezginlik getirenlerin işidir. Ben saçlarımın her teli ile hayata bağlıyım. Katiyen yaşamaktan vaz geçmiş değilim. Ancak bir kenarda kıvrılarak kötü bir tarzda gebermemin hiç de bana yaraşır tarzda bir şey olmadığına kaniim. Kalbimi yoklıyan iki kuvvetli kriz bu hal devam ederse beni yakında öldürecektir. İrademi kullanmadan ölmek, boşu boşuna, pisi pisine gitmek... Ben buna hiç bir zaman razı olamıyacağım. Hakkımdaki adlî hatayı düzelterek diri diri çıkamazsam, mutlaka buradan cesedim olsun çıkmış olacaktır. Görüyorsunuz ya her zamandan ziyade kuvvetliyim, içimde savaşa gidenlerin zafer ümidleriyle dolu neşesi var. Savaşa atılanlar muzaffer olmak için giderler ama bu yolda ölmek, yaralanmak, sakat kalmak da var. Fakat savaşa atılanlar yalnız zafer ümit ve kuvvetiyle yürürler. İşte içimde hâkim olan his budur. Beni sevenlerin boşuna üzülmelerine katiyen razı değilim. Hele acınacak bir adam olmağa hiç tahammül edemem.»,

* * *

Nazım Hikmet hakkında bir çok şeyler yazıldı. Bazı yazarlar, kendi mantıklarına göre kalem oynatırlarken farkına varmadan onu küçük düşürecek hatalara saptılar. Maalesef hamle yapanlar, mevzuun ötesinde dolaşıyorlardı. Nazım Hikmet suçlu olsaydı bile tatbik edilecek cezanın bir ölçüsü olması gerektiğini bir türlü akıl edemediler. Diğer taraftan da bir merhamet edebiyatı türedi; Nazım Hikmet malûlmüş, tanınmaz hale gelmiş, anası kör olmuş vs. Bu merhamet edebiyatı bana hepsinden ziyade korkunç geldi. Ne Nazım Hikmet, ne de kanunî vasisi buna tahammül edemezdi; çünkü biliyoruz ki, biz kendimizden üstün olanlara acımayız, kendimiz gibilere de, her kes gibilere de acımayız. Acıyacaklarımız herkesten aşağı olan kimselerdir.

İnsan bu derkeye düştükten sonra ölmesi bin kat daha iyidir. Dostlarıma rica ederim, kötü bir merhamet edebiyatiyle Nazım Hikmetin ruhunu ve seciyesini öldürmeğe kalkmasınlar eli bağlı bir adama hücum eden lerin de bu şerefsiz yolda yürümekten vaz geçmeleri icap eder. Dedikten sonra üstat Nazım Hikmetin büyük destanından bir parça okudu ve ilâve etti: «Kurtuluş savaşında vatanın bağrından bir alev gibi yükselen bu dehâ, şimdiye kadar duyulmayan bir seda ile inkılâp kahramanlarının büyük savaşını terennüm ederken, ona hain damgasını vurmak inkılâba hiyanetten başka bir mânaya gelebilir mi? Nazım Hikmet inkılâba ve adalete inanan ve dehâsı dünyaca tanınan eşsiz bir değerimizdir. Atatürke ve inkılâba sövenler kollarını salliya salliya dolaşırken onun hapishanelerde çürümesine tahammül etmek ,adalete inananlar için güç bir şeydir.

Okuduğumuz son haberler ve onlara bağlı bazı düşünceler kanun yolunda bazı mühim yanılmaları belirtmektedir. Bu konuda her türlü yanlış anlamaları tashih etmek için aşağıdaki hususarı belirtmek yolunda bir iş olur:

1 — Meclis feshedilmemiştir. Anayasamızın 13 üncü maddesine göre (eski meclis yeni meslisin toplanmasına kadar devam eder.)

2 — Ara verme sırasında ayni kanunun 19 uncu maddesine göre (ara verme sırasında, Cumhurbaşkanı ve Meclis başkanı gerekli görürse Meclisi toplantıya çağırabilir. Üyelerin beşte birinin istemesi üzerine de Meclis başkanı Meclisi topantıya çağırır).

Görüyorsunuz ki olağanüstü toplantı için hiç de olağanüstü bir sebebe ihtiyaç yoktur.

3 — Anayasanın 42 nci maddesine göre (Cumhurbaşkanı hükûmetin teklifi üzerine malûllük veya kocama gibi özlük sebeblerden dolayı belli kimselerin cezasını kaldırabilir veya hafifletebilir.)

1317 (1901) doğumlu olan Nazım Hikmet elbette kocamış değildir. Hastalığına gelince bu cihet bir tetkike konu olabilir. Fakat bence, merhamete kaçan bu yol af kadar tatminkâr değildir.

4 — Ceza Muhakemeleri Usulu Kanunumuzun infaz faslına giren 399 uncu maddesinin ikinci fıkrası aynen şöyle demektedir: (Diğer bir hastalık dahi hürriyeti bağlayıcı bir cezanın infazı halinde mahkûmun hayatı için kati bir tehlike teşkil ediyorsa cezanın infazı iyileştikten sonraya bırakılır). Bence bugün en acele yapılacak iş budur.

Bu münasebetle Nazım Hikmetten sordum:

— Usul hükümlerine göre serbest bırakılırsan yine açlık grevine devam edecek misin?

Gülerek cevap verdi:

— Evimde, durup dururken intihar etmenin mânası olmıyacağını söylemeğe hacet var mıdır?

5 — Bence B. M. Meclisinin olağan üstü toplantısı için 23 nisan tarihi pek mükemmel bir şey olur. Millî mücadele tarihinden beriye doğru çıkan af kanunlarına baktığımız da her biri o tarihe kadar olan siyasi olayların bir tasfiyesi mânasını taşımaktadır.

Böyle bir gün af kanunu için şerefli bir dönüm noktası addedilebilir.

6 — Adi suçlara gelince: Çığırından çıkan dünya iktisadi ve içtimai nizamı karşısında yolunu şaşıranlar için de şefkat göstermek hiç de adaletsizlik sayılamaz.

MAK KOMİK

Turnayı gözünden vurdu...

Hani öyle sözler vardır ki, tam zamanında duyulur, işte Gangsterler başkenti Şikago'nun en büyük gazetecisi Mak Komik, bu sözlerden birini duyurdu bize...

"Mak Komik demiş ki: Birleşik Amerika dışında, dünyanın en medeni memleketi Türkiyedir. Biliyorduk zaten.

13 seneden beri bir şairi haksız yere yatıranlar (Yeni Amerikan ölçüleri ne göre) dünyanın en medenî kişileridir.

— Memleket aşkı ile yüreği çarpan, ve gerçekleri gizlemiyen genç bir öğretmeni hapsedenler (Yeni Amerikan ölçülerine göre) dünyanın en medeni valileridir.

— Haksızlığı tasvibeden talebe cemiyetleri (Yeni Amerikan ölçülerine göre) dünyanın en medeni cemiyetleridir.

— Kıyametin 77 şartını yayınlayan gazeteler (Yeni Amerikan ölçüleri ne göre) dünyanın en medenî gazeteleridir.

Vs. vs. vs. vs. vs. vs; vs.

GENÇLİĞİN MÜRACAATI

Sayın Cumhurbaşkanı İnönüye
Sayın Başbakan ve T. B. M. M. Başkanlarına

Büyük san'at ve düşünce adamı insanlık ve halk dostu Nâzım Hikmet 13 yıldan beri hürriyetinden mahrum tutulmakta ve hapishanede sıhhati günden güne çürütülmektedir. Bu gerçek idealistin haksız ve hele onun bir an evvel serbest bırakılması için yapılan teşebbüslere karşı baş vurulan oyalama politikası gerek dünya, gerekse Türkiye halk oylarında derin bir tepki ve teessür uyandırmıştır. Biz, aşağıda imzaları bulunan, Türkiye İnkılâbçı, demokrat Y. okul ve üniversite gençleri halkların gösterdikleri tepki ve teessüre katılır; Nâzım Hikmetin serbest bırakılması için kanunların size verdiği yetkiye dayanarak harekete geçmenizi saygıyla dileriz

(Dilekçe 150 İmzalıdır)

NOT: Cumhurbaşkanı için: Anayasanın bize verdiği yetkiyi kullanmanızı saygıyla dileriz.

Müteahhit A. Petriç ne diyor:

Nâzım Hikmet büyük bir şairdir ve dolayısiyle memleketin medarı iftiharı olan bir insandır. Hapis olmasından dolayı hüzün duyarım.

Sahibi ve bu nüshada yazı işlerini fiilen idare eden:
NAHİT ÜSTEMİR
İdare Yeri:
Ankara Cad. No: 37, kat: 3
Mektup Adresi:
Posta kutusu 12, Tophane,
İSTANBUL
ABONE ŞARTLARI:
Seneliği: 480 Krş.
Altı aylığı: 240 Krş
Dizgi: Anıl Matbaası